

Anonim Şirketler :

Limited şirketlerde olduğu gibi anonim şirketlerin sermayesi de paylara bölünür. Yalnız anonim şirketlerdeki özellik, payların kıymetli evrak hukuku açısından küçük paylara bölünmesi, böylece borsalarda ya da örgütlenmemiş sermaye piyasalarında kolayca el değiştirmesidir. Öte yandan sağlam olmayan kuruluşları önlemek için kuruluş formaliteleri biraz daha ağırlaştırılmıştır.

Kuruluş için gerekli asgari sermaye 50.000 TL'dir. Anonim şirketlerin kuruluş işlemleri aşağıdaki aşamalardan geçmektedir:

- Şirket sözleşmesinin düzenlenmesi,
- Esas sermayenin hazırlanması,
- Organların oluşturulması,
- Taahhüt edilen esas sermayenin en az ¼'ünün ödenmesi,
- Şirketin ticaret siciline kaydedilmesi, yayınlanması ve vergi dairesine kaydedilmesi.

Anonim şirketlerin kuruluşunda sermayenin nakit olarak konması öngörülmüştür. Bununla birlikte, pay senetlerinin kısmen ya da tamamen şirkete devredilen maddi ya da maddi olmayan mallar karşılığında çıkarılması olanaklıdır.

Anonim şirketler pay senedi sahiplerine aşağıdaki hakları sağlar:

- Yönetim kuruluna üyelik hakkı,
- Oy kullanma hakkı,
- İptal davası açma hakkı,
- Kardan pay alma hakkı ve
- Tasfiye sonuçlarına katılma hakkı.

Yukarıdaki avantajlar anonim şirketlerin, giderek yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Ayrıca pay senetlerinin borsalarda kolayca el değiştirmesi yatırımcıların söz konusu şirket türüne ilgisini artırmıştır. Böylece, bu tür şirketlerin büyümeleri ve sermaye tabanını genişletmeleri kolaylaşmaktadır. Öte yandan ortaklarının sorumluluklarının şirketteki sermayeleri ile sınırlı olmasına karşın, diğer şirket türlerine oranla daha uygun koşullarda borçlanma olanağı sağlamaktadır. Zira bu tür kuruluşlar, faaliyetleri hakkında en rahat bilgi alınacak şirketlerdir. Bir bölümü, finansal tablolarını kamuoyunun bilgisine sunmak zorundadır. Ayrıca bütün şirketlerde işlevsel açıdan modern bir yönetimin uygulanması büyüme, gelişme ve rasyonel karar almaya uygun bir ortam oluşturur.

Ortak sayısı 250'den fazla olan halka açık anonim şirketler, TTK'nun yanı sıra halka hisse senetleri arz eden şirketler olarak Sermaye Piyasası Kanunu'na da tabidirler. Bu şirketlerin yatırımcılar tarafından ilgi görebilmeleri açısından karlılık, likidite ve güvence faktörlerine önem vermeleri gerekir. Bu yüzden söz konusu şirketlerin faaliyetleri Sermaye Piyasası Kurulu'nca yakından izlenmektedir. Kurul, gerekli gördüğünde ayrıca bu şirketleri Maliye Bakanlığı'na da denetletebilir.

- Gerçek veya tüzel kişi tek ortaklı kurulabilirler. Ortak sayısında sınırlama yoktur. Şirket esas sözleşmesi yazılı olarak yapılır, ortaklarca imzalanır. Bazı istisnalar hariç kuruluş aşamasında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi değildir.
- Anonim şirketler, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir.
- Kuruluş sermayesi en az 50.000 TL olarak belirlenmiştir. Kuruluş aşamasında, sermayenin ¼'ünün bankada blokajı zorunludur. Kalan tutar 24 ay içinde ödenir. Sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren kayıtlı

sistemini kabul etmiş halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi 100.000 TL olarak belirlenmiştir. Bir pay en az bir kuruş olmak zorundadır.

- Şirket pay senedinin, iki yıl geçtikten sonra satılmasından doğan kazanç gelir vergisine tabi değildir. Bunun için ortakların payları, geçici ilmühaberler veya hisse senedi şeklinde devretmeleri gerekmektedir.
- Şirket hisse devrinin noterden yapılması zorunlu değildir. Hamiline yazılı pay senedi varsa pay senedinin teslimi devir için yeterlidir. Şirket hisse devirleri genel kurul onayına tabi değildir. Ortak sahip olduğu hisseyi devretmek istediğinde ana sözleşmede aksine bir hüküm yoksa hisse senedi devir sözleşmesi ile devredilebilir. Hisseler karşılığında hisse senedi basılmış veya geçici ilmühaber çıkarılmış ise bunlar ciro olarak devredilebilir. Noter huzurunda devir şart değildir. Devirler ticaret siciline tescil edilmez. Pay devirlerinin ticaret siciline tescil zorunluluğu yoktur.
- Pay senetleri hamiline olarak bastırılabilir.
- Anonim şirket olarak kurulmuş bir işletme halka açılma imkânı vardır.
- Ortaklar veya onlara yakın kişilerin şirkete verdikleri ve öz kaynakların yerini tutan alacakları, her zaman iade edilebilir.
- Şirket sözleşmesi, esas sermayenin yarısını temsil edildiği genel kurulda oyların çoğunluğuyla alınan kararla değiştirilir.
- Genel kurul yönetim tarafından toplantıya çağırılır. Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılır.
- Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez. Bu hükme aykırı harekette bulunan yönetim kurulu üyelerinden şirket tazminat istemekte veya tazminat yerine yapılan işlemi şirket adına yapılmış saymakta ve üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etme hakkına sahiptir.
- Yıllık faaliyet raporu ilgili olduğu hesap döneminin bitimini izleyen iki ay içinde hazırlanır.
- Sadece Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen A.Ş.'ler bağımsız denetime tabidir. Bunun dışında kalan şirketler bağımsız denetime tabi değildir.

Şirket işlerini idare ve temsile Yönetim Kurulu yetkilidir. (TTK.M.365) Kanuni temsilci <Yönetim Kurulu> dur. TTK açısından kanun ve ana sözleşmenin yüklediği görev ve sorumlulukları yerine getirmeyen Yönetim Kurulu üyeleri, bu nedenle oluşan ve oluşacak zararlar dolayısıyla anonim şirkete, şirket ortaklarına ve şirket alacaklılarına karşı müteselsilen sorumludur.

Yönetim Kurulu, ortaklar arasından veya ortak olmayanlardan Genel Kurulca seçilen en az bir üyeden oluşur. Yönetim Kurulu üyesi gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir. Yönetim Kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır, kararlarını da toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alırlar.

Yönetim Kurulu üyeleri, şirketin mal varlığından tahsil edilemeyen kamu alacağından tüm mal varlıkları ile sorumludurlar. Yönetim kurulu üyesi olmayan sermaye taahhüt borcunu tamamen ödemiş veya ödenmiş paya sahip ortakların, şirketin vergi ve sigorta primi gibi kamu borçları dolayısıyla sorumluluğu yoktur. Yönetim kurulu üyeleri müteselsil olarak kamu alacağından şahsi mal varlığı ile sorumludur. Yönetim Kurulu bu yetkisini içlerinden birine murahhas üye olarak devredebilir veya dışarıdan atayacağı müdür veya müdürlere devredebilir. Bu durumda vergi borçlarından sadece

murahhas üye veya atanmış müdür sorumlu olur. Sigorta primi borçlarından murahhas üye veya dışarıdan atanmış müdürlerin yanı sıra yönetim kurulu üyeleri de müteselsil sorumlu olur.

- **Genel Kurul** :

Pay sahiplerinin asaleten ya da vekaleten temsil edildiği genel kurul normal şartlarda yılda en az bir kez hesap döneminin kapanmasını takip eden altı ay içinde yapılır. Genel kurulda sermayedarlara şirketin yıllık faaliyeti özetlenerek gelecek dönemde yapılması planlanan çalışmalar hakkında bilgiler verilir. Genel kurul şirketin yönetimi ile ilgili kararların alındığı en yetkili organdır. Genel kurul yetkilerinin bir kısmını yönetim kuruluna devredebilir. Esasen şirketin temsil ve yönetimi yönetim kuruluna aittir. Bu yetkiler sözleşme ile dahi olsa Genel Kurul'a devredilemez. Şirketin denetimini de denetim kurulu yapar. Dolayısıyla anonim şirket yönetiminde bir erkler ayırımı ilkesi vardır. Devrettiği yetkiler şirketin ana sözleşmesinde de yer alabilir ya da her bir genel kurulda yönetim kurulunun yetkileri revize edilebilir. Genel kurulun yönetim kuruluna devredemeyeceği yetkileri aşağıda sıralanmıştır.

- Yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin seçimi ibrası ve azli
- Genel kurulda kabul görmeyen ve onaylanmamış finansal tabloların denetimi için bağımsız dış denetçilerin atanması
- Finansal tabloların onaylanması. Kar dağıtım önerisinin kabul ya da ret edilmesi
- Ana sözleşmenin değiştirilmesi veya şirketin feshi
- Pay senedi, borçlanma senetlerinin çıkarılması veya esas sermayenin azaltılması
- Tasfiye memurlarının tayin ve azli. Tasfiye memurlarının seçimine genel kurul karar verebildiği gibi mahkeme kararı ile de olabilir.
- Tasfiye halindeki şirket mevcutlarının toptan satılması
- Tasfiye başlangıcındaki envanter defteri ile bilançonun onaylanması.

- **Yönetim Kurulu** :

Anonim şirketin temsili ve yönetimi yönetim kurulu tarafından yapılır. Yönetim Kurulu şirketin ana sözleşmesinde belirtilmiş pay sahibi olan en az üç ortaktan seçilir. Şirketin ana sözleşmesinde yönetim kurulu üyeleri tayin edilmediği takdirde genel kurulda da belirlenebilir. Yabancı ülkelerde yönetim kurullarında özellikle dışarıdan katılımcılar aranmakta bazen de kanunla şart koşulmaktadır. Yönetim kurulu her sene yönetim kurulu başkanını ve başkan yardımcısını belirler. Yönetim kurulu üyeleri ise en çok üç yıl süre ile seçilirler. Görev süresi sona eren yönetim kurulu üyeleri tekrar yönetim kuruluna seçilebilirler.

Yönetim kurulunun görev ve yetkileri aşağıda sıralanmıştır:

- Şirketin temsili ve yönetimi,
- Finansal durumun bozulması durumunda şirketin malvarlığının korunması için gerekli tedbirlerin alınması ve ara bilançosunun düzenlenmesi.
- Şirketin yasal muhasebesini tutmak, dönem sonu finansallarını düzenlemek, şirketin kanunen tutulması gereken defterlerini tutmak, Genel Kurul'dan on beş gün önce hazırlanan dönem sonu finansal tablolarını pay sahiplerine sunmak,
- Yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi. Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunu hazırlarken özellikle yıl içindeki operasyonlar konusunda detaylı bilgi vermek,
- Personel istihdamı ve azli.

- **Denetim Kurulu** :

Pay sahiplerinin sayısının artması genel kurul ya da ana sözleşme ile her türlü icraata yetki verilen yönetim kurulunun pay sahipleri, alacaklıları ve nihayetinde toplum adına denetimini zorunlu hale getirmiştir. Anonim şirketlerde denetçiler beş kişiden fazla olmamak şartıyla yer alırlar.

Denetçi sayısı birden fazla ise denetim kurulu adını alırlar. Denetçiler kuruluştaki bir yıllığına daha sonraki genel kurullarda alınan karar gereği en fazla üç yıl süre ile seçilebilirler. Denetçiler denetimin ve icraatın ayrılması prensibi ile yönetim kurulunda ya da icraat ile ilgili herhangi bir şirket görevinde yer alamazlar. Süresi biten denetçi genel kurulda ibra olduktan sonra yeniden seçilme imkanını elinde tutar. Denetçi tayin ve azilleri yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.

Denetçi genel kurulda okunması üzere, şirketin mali durumunu ve görüşlerini içeren bir rapor hazırlar. Ayrıca yaptığı incelemeler sırasında tespit ettiği aykırılıkları yönetim kurulu başkanına ve genel kurula bildirmekle yükümlüdür. Denetçi aynı zamanda pay sahiplerinin şikayetlerini ve ihbarlarını da değerlendirir. Ancak görev süreleri içinde öğrendikleri bilgileri münferit pay sahiplerine ve üçüncü kişilere açıklayamazlar. Denetçiler görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri nedeniyle işletmenin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludurlar.